

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Вінська О.Й.

*кандидат економічних наук, доцент,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана*

ОСОБЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ США

Сполучені Штати Америки є могутньою сучасною країною, економічна потужність якої визначає її незрівнянну роль у міжнародних відносинах. Досягнення беззаперечного глобального лідерства США стало можливим завдяки ефективному впровадженню ліберальної соціально-економічної моделі, яка найкраще відповідає менталітету американців та передбачає підвищену роль індивідуалізму й приватної ініціативи, а також відповідний активний розвиток приватного підприємництва.

США мають значні базові фактори виробництва задля економічного розвитку, зокрема величезні запаси природних ресурсів, сприятливе географічне положення й вихід до моря та наявність некваліфікованої робочої сили, яка активно залучається з партнера по НАФТА – Мексики, а також інших країн світу. Окрім того, США володіють значними розвинутими факторами виробництва, які були набуті завдяки ефективному поступу держави в процесі еволюції західної цивілізації та мають більш вагомe значення для країн-лідерів світу, а саме:

- величезні фінансові ресурси, адже США є найбільшою економікою світу, номінальний ВВП якої за даними МВФ становив понад 17,3 трлн. дол. у 2014 році, або майже 23% від світового рівня. За рівнем номінального ВВП на душу населення у розмірі майже 56 тис.дол. країна знаходиться на п'ятому місці в світі [1]. Національна валюта США – американський долар є провідною валютою світу, основною валютою міжнародних розрахунків та офіційних резервів. США є також провідним інвестором світу. Так, за даними World Investment Report 2015, США інвестували понад 337 млрд. дол. у 2014 році. В той же час економіка США є привабливою для прямих іноземних інвестицій, адже країна посідає третє місце в світі з обсягом залучених інвестицій у розмірі 92 млрд. дол. у 2014 році [2];

- суттєвий ресурс кваліфікованої праці, адже за даними ЦРУ, США знаходиться на четвертому місці в світі (після Китаю, Індії та ЄС) за

кількістю трудових ресурсів, які складають понад 155,4 млн. чол. Слід зазначити, що лише 0,7 % американської робочої сили зайняті у сільському господарстві, лісництві та рибальстві, 20,3% – у промисловому виробництві, видобутку корисних копалин, транспорті та ремеслах, 37,3% – у технічній й професійних сферах та у менеджменті, 24,2% – у продажах та офісних роботах, 17,6% – у інших галузях сфери послуг, що свідчить про високу якість трудових ресурсів США. Окрім того, країна ефективно залучає найкращих спеціалістів з усього світу через механізм brain-drain, створюючи для них сприятливі умови життя та професійного розвитку [3];

- потужну науково-технічну базу, адже США є глобальним лідером за сумарними витратами на НДДКР, витративши у 2014 році понад 465 млрд. дол. на ці цілі, що становить 2,8% від ВВП країни та понад 31% від світових видатків [4]. Провідні університети світу знаходяться саме в США, зокрема Massachusetts Institute of Technology, Harvard University, Stanford University, California Institute of Technology, University of Chicago та інші. Наявність такої потужної наукової бази забезпечує країні технологічне лідерство у галузях, які визначають основні напрями науково-технічного прогресу, зокрема авіакосмічні технології, інформаційні та комп'ютерні технології, біоінженерія та атомні технології. Більше того, всі провідні винаходи запроваджувалися у масове виробництво саме у США, адже країні вдалося побудувати ефективну систему комерціалізації наукових розробок.

Слід зазначити, що США визнають весь світ сферою своїх інтересів, а відтак, американські корпорації контролюють безліч своїх підрозділів з виробництва товарів та послуг у багатьох країнах світу, здійснюють інвестиції і забезпечують контроль над глобальними ринками. Суттєвим є також вплив держави на діяльність міжнародних організацій, зокрема СОТ, МВФ, Групу Світового Банку, ОЕСР. Зміцнення позицій США у світі також забезпечується військовим лідерством, адже країна може захищати свої інтереси завдяки найновішій зброї та технологіям у цій сфері.

Збереження домінуючої позиції США у світі, забезпечення майбутнього економічного зростання та посилення міжнародної конкурентоспроможності планується досягти завдяки інноваціям. Саме тому, у США була розроблена інноваційна стратегія розвитку, яка має на меті стійке зростання та створення якісних (високооплачуваних) робочих місць [5].

Згідно цієї стратегії, двигуном інновацій в США виступатиме приватний сектор, а держава буде створювати підтримуючу інноваційну систему. Передбачено п'ять основних ініціатив, а саме:

- бездротова ініціатива, яка забезпечить швидкий бездротовий Інтернет для американців, підвищення безпеки та надійності Інтернет, а також впровадження бездротових інновацій в освіті, охороні здоров'я та транспорті;

- патентна реформа, яка передбачає пришвидшення видачі патентів, щоб забезпечити швидкий доступ винаходів на ринок;

- к-12 навчання, яка має на меті покращити навчання, особливо дівчат та чорношкірих, у сфері STEM (science, technology, engineering, mathematics). Планується стимулювати державно-приватне партнерство й підготувати 100 тис. вчителів у цій галузі;

- чиста енергія, яка передбачає стимулювання технологій відновлювальної енергетики задля генерації 80% енергії з чистих джерел до 2035 року. Планується створення новий хабів енергетичних інновацій;

- старт-ап Америка, яка має на меті підтримку підприємництва, стимулювання трансферу ідей з університетських лабораторій в бізнес, спрощення регулювання щодо започаткування бізнесу, а також покращення зв'язків між підприємцями та висококласними бізнес-тренерами.

Інноваційна стратегія США буде втілюватися через три основні механізми, зокрема:

1) інвестиції у розбудову підвалин для інновацій, а саме впровадження програм та стипендій на навчання в галузях STEM; посилення лідерства у фундаментальних розробках в галузях робототехніки, інформаційної науки та інжинірингу; розбудова сучасної інфраструктури – доріг, залізниці, контролю авіа-трафіку; розбудова просунутої екосистеми інформаційних технологій – віртуальної інфраструктури, мережевих платформ, високошвидкісного Інтернету та кібер-безпеки;

2) заохочення ринкової основи інновацій, адже саме американський бізнес має бути двигуном інновацій. Відтак, планується стимулювати інноваційний бізнес через податкові знижки для НДДКР, підтримувати підприємців-інноваторів та малі й середні фірми, створювати інноваційні хаби для взаємовигідного партнерства науковців й підприємців та пришвидшення комерціалізації інновацій, пропагувати відкриті та конкурентні ринки задля покращення торгівлі й забезпечення експортних ініціатив для глобальної експансії інноваційної продукції США;

3) посилення проривів за національними пріоритетами, зокрема в таких напрямках, як енергетика задля глобального лідерства у чистій безпечній та незалежній енергетиці; біотехнології, нанотехнології та високоточне машинобудування задля покращення медицини та обчислювальної техніки; космічне обладнання задля глобального

лідерства у комунікаціях, навігації, торгівлі, попередженні природних катаклізмів, національній безпеці; медичних технологіях задля покращення медичного забезпечення та використання інформаційних технологій для усунення лікарських помилок, покращення якості та зменшення ціни; освітні технології задля покращення якості навчання і успішності студентів, використання програмного забезпечення для персонального викладання та кращого доступу до навчання протягом життя.

Отже, США – єдина супердержава світу, економічна потужність якої забезпечується наявністю, як базових, так і розвинутих факторів виробництва. Забезпеченість країни значними фінансовими ресурсами, наявність потужної науково-технічної бази та можливість залучати найкращі кваліфіковані кадри світу визначають провідні позиції держави та високий рівень її міжнародної конкурентоспроможності.

Наразі, Сполучені Штати Америки активно впроваджують інноваційну стратегію розвитку, яка передбачає зміни у патентному законодавстві, покращення технічної освіти, розвиток чистої енергетики, поширення бездротового Інтернету й підтримку інноваційного підприємництва, що має забезпечити стійке зростання США та утримання домінантної позиції країни у міжнародних відносинах.

Список використаних джерел:

1. Статистична база МВФ. Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.imf.org/en/Data>
2. World Investment Report 2015. Електронний ресурс. – Режим доступу: unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2015_en.pdf
3. CIA WORLD FACTBOOK. Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>
4. Global R&D funding forecast. Електронний ресурс. – Режим доступу: http://www.battelle.org/docs/tpp/2014_global_rd_funding_forecast.pdf
5. A strategy for American innovation: securing our economic growth and prosperity. Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.slideshare.net/whitehouse/a-strategy-for-american-innovation>